

V Bruseli 2. 12. 2014
COM(2014) 717 final

**SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Výročná správa o nástroji stability za rok 2013

{SWD(2014) 344 final}

OBSAH

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Výročná správa o nástroji stability za rok 2013

Obsah

1.	Úvod.....	3
2.	Štruktúra nástroja stability (IfS).....	3
3.	Implementácia nástroja stability	4
4.	Prehľad nástroja stability v období rokov 2007 – 2013	4
5.	Aktuálna situácia nástroja stability v roku 2013	5
6.	Reakcie na krízy a na vznikajúce krízy (článok 3 nariadenia o nástroji stability).....	6
6.1.	Ako nástroj stability reagoval na krízové situácie v roku 2013?	6
6.2.	Kto sa zapájal do opatrení reakcie na krízy v rámci nástroja stability?	8
7.	Pomoc v kontexte stabilných podmienok na spoluprácu (článok 4 nariadenia o nástroji stability).....	9
7.1.	Ohrozenia bezpečnosti a ochrany (článok 4 ods. 1 nariadenia o nástroji stability) ...	10
7.2.	Zmierňovanie chemického, biologického, rádiologického a jadrového rizika (CBRN) (článok 4 ods. 2 nariadenia o nástroji stability)	12
7.3.	Budovanie kapacít pred začiatkom krízy a po jej skončení (článok 4 ods. 3 nariadenia o nástroji stability).....	14
8.	Záver	18

1. ÚVOD

Táto siedma výročná správa o nástroji stability (IfS), záverečná správa podľa platného právneho základu¹, sa predkladá Európskemu parlamentu, Rade, Hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov v súlade s príslušnou požiadavkou na podávanie správ stanovenou v článku 23 nariadenia, ktorým sa ustanovuje nástroj stability².

Nástroj stability (IfS) je dôležitým nástrojom v právomoci vysokej predstaviteľky/podpredsedníčky Komisie, ktorý im umožňuje orientovať zdroje na podporu komplexných prístupov EÚ zameraných na prevenciu, zmierňovanie a riešenie situácií po skončení kríz a dlhodobých bezpečnostných hrozieb po celom svete. Správa poskytuje prehľad, ako bol nástroj stability mobilizovaný na tento účel v roku 2013.

Túto správu dopĺňajú dva pracovné dokumenty útvarov Komisie, ktoré obsahujú komplexné a podrobné aktualizované informácie o i) naliehavých opatreniach v reakcii na krízové situácie v rámci nástroja stability podľa článku 3 nariadenia (pracovný dokument útvarov, časti 1 a 2), ktoré sa začali vykonávať a/alebo sa vykonávali v roku 2013, a ii) dlhodobých programoch nástroja stability podľa článku 4 ods. 1, 2 a 3 nariadenia.

2. ŠTRUKTÚRA NÁSTROJA STABILITY (IFS)

V článkoch 3 a 4 nariadenia o nástroji stability sa stanovujú druhy činností, pre ktoré možno tento nástroj mobilizovať.

V **článku 3** sa stanovuje „pomoc pri reakcii na krízové situácie alebo na situácie vznikajúcej krízy“.

V **článku 4** nariadenia o nástroji stability sa stanovuje programovateľná zložka nástroja, ktorá v sebe zahŕňa dlhodobejšie programy nástroja stability zamerané na tieto tri ústredné oblasti:

- ohrozenie bezpečnosti a ochrany v nadregionálnom kontexte (článok 4 ods. 1),
- zmierňovanie chemického, biologického, rádiologického a jadrového rizika (CBRN) (článok 4 ods. 2) a
- budovanie kapacít pred začiatkom krízy a po jej skončení (článok 4 ods. 3)³.

¹ Nástroj stability sa uplatňoval od 1. januára 2007 do 31. decembra 2013. Nový nástroj na podporu stability a mieru (IcSP) [nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 230/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa ustanovuje nástroj na podporu stability a mieru], za ktorý sa budúce výročné správy budú predkladať Európskemu parlamentu a Rade, ako sa stanovuje v hlave IV článku 13 spoločných vykonávacích pravidiel (CIR) pre uplatňovanie nástrojov Únie na financovanie vonkajšej činnosti, sa uplatňuje od 1. januára 2014 do 31. decembra 2020.

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1717/2006 z 15. novembra 2006, ktorým sa ustanovuje nástroj stability; Ú. v. EÚ L 327, 24.11.2006, s. 1.

³ Známe aj ako „partnerstvo na budovanie mieru“ (PbP) v rámci nástroja stability.

3. IMPLEMENTÁCIA NÁSTROJA STABILITY

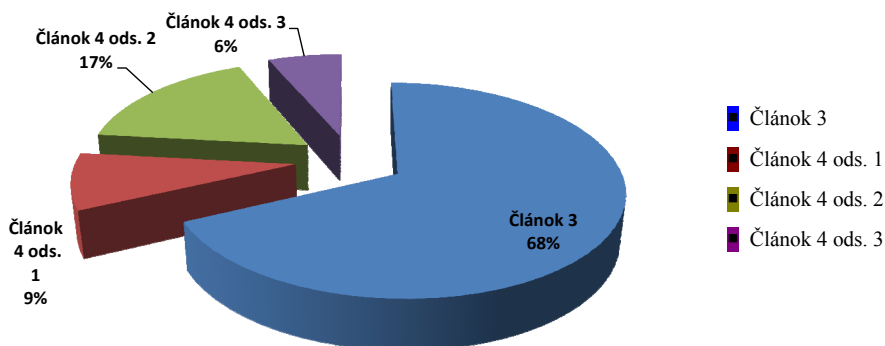
Útvar pre nástroje zahraničnej politiky (Foreign Policy Instruments – FPI) úzko spolupracuje s Európskou službou pre vonkajšiu činnosť (ESVČ), funkčne nezávislým orgánom Európskej únie⁴. Obidva útvary patria do sféry riadenia vysokej predstaviteľky/podpredsedníčky Komisie Ashtonovej, pričom FPI patrí do jej právomoci v rámci funkcie podpredsedníčky Európskej komisie. Činnosť podľa článku 4 ods. 1 a 2 sa vykonáva v rámci zodpovednosti komisára pre rozvojovú spoluprácu.

ESVČ poskytovala politické vedenie pre operácie uvedené v článku 3 nástroja stability a podieľala sa na príprave opatrení spolu s útvarom FPI, ktorý zodpovedal za vykonávanie dohodnutých činností. ESVČ zabezpečovala aj strategické plánovanie na účely článku 4 prostredníctvom strategických dokumentov a viacročných indikatívnych programov. Zodpovedajúce ročné akčné programy (Annual Action Programmes – AAP) na účely článku 4 ods. 1 a 2 vypracúva a vykonáva GR DEVCO (Generálne riaditeľstvo pre rozvoj a spoluprácu) a na účely článku 4 ods. 3 útvar FPI.

4. PREHEAD NÁSTROJA STABILITY V OBDOBÍ ROKOV 2007 – 2013

Za sedem rokov od svojho vzniku poskytoval nástroj stability pomoc v rámci celého cyklu konfliktov a kríz, pokiaľ išlo o ich prevenciu, reakciu na ne a obnovy po nich, ako aj pri riešení hrozieb bezpečnosti na vnútroštátnej, regionálnej a nadregionálnej úrovni a pri budovaní kapacít na predchádzanie konfliktom a na reakciu na krízy.

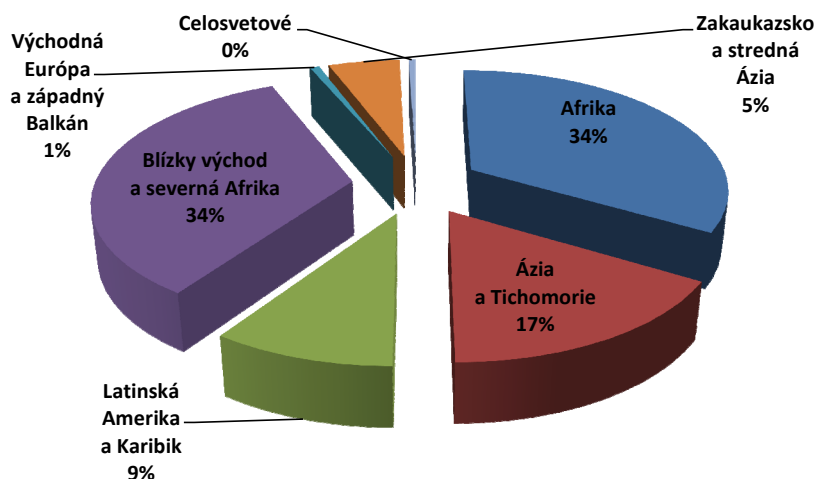
Obrázok 1: Financovanie činností z IfS podľa článku 3, článku 4 ods. 1, 2 a 3 – 1,57 miliardy EUR spolu za roky 2007 – 2013 (podľa pridelených prostriedkov)

V období rokov 2007 – 2013 sa zo zložky nástroja stability určenej na krátkodobú reakciu na krízy (článok 3) uvoľnilo **1,08 miliardy EUR na 288 opatrení reakcie na krízy zasahujúce vyše 70 krajín či regiónov na celom svete**. Obrázok 2 ukazuje geografické pokrytie za toto obdobie.

⁴ V zmysle rozhodnutia Rady z 26. júla 2010 o organizácii a fungovaní Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (2010/427/EÚ), Ú. v. EÚ L 201, 3.8.2010, s. 30.

Obrázok 2: Geografické pokrytie reakcií na krízy v rámci nástroja stability, roky 2007 až 2013 (podľa pridelených prostriedkov)

Za to isté obdobie bolo približne **502,45 milióna EUR uvoľnených na dlhodobý programovateľný prvok nástroja stability** určený na opatrenia podľa článku 4 ods. 1, 2 a 3. Obrázok 1 znázorňuje, ako boli v tomto období rozdelené finančné prostriedky medzi opatrenia reakcie na krízu (článok 3) a dlhodobejšie programy (článok 4).

5. AKTUÁLNA SITUÁCIA NÁSTROJA STABILITY V ROKU 2013

Z disponibilného a pre nástroj stability plne viazaného rozpočtu na rok 2013⁵ vo výške **309,3 milióna EUR** boli pridelené prostriedky rozdelené takto:

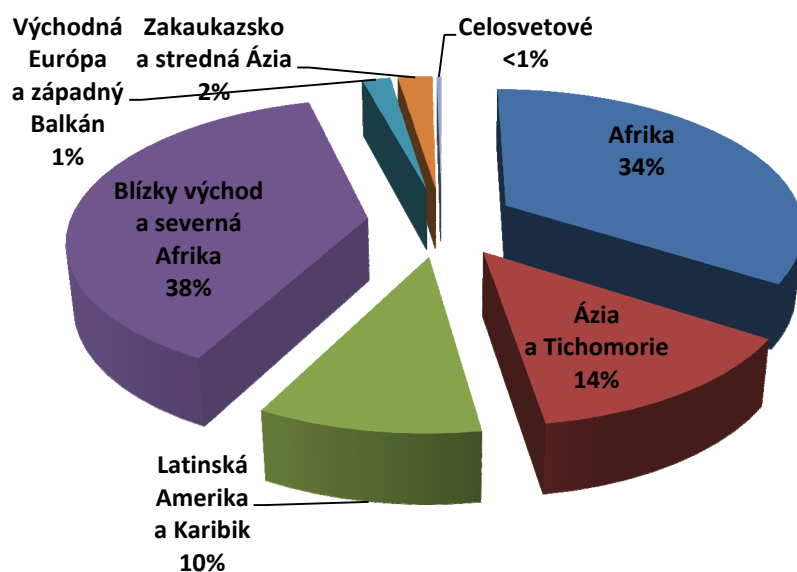
- 210,7 milióna EUR na krízové situácie alebo vznikajúce krízové situácie (článok 3),
- 30,3 miliónov EUR na reakcie na nadregionálne hrozby (článok 4 ods. 1),
- 44,3 milióna EUR na zmierňovanie chemického, biologického, rádiologického a jadrového rizika (CBRN) (článok 4 ods. 2) a
- 24 miliónov EUR na predkrízové a pokrízové budovanie kapacít (článok 4 ods. 3).

Prostredníctvom pravidelných nót zasielaných Politickému a bezpečnostnému výboru bola Rada pravidelne informovaná o plánovaní nových opatrení pri reakcii na krízové situácie podľa článku 3, ako aj o najnovšom vývoji v oblasti realizácie prebiehajúcich opatrení. Pracovná skupina pre konflikty, bezpečnosť a rozvoj, patriaca pod výbor Európskeho parlamentu pre zahraničné veci, ktorá bola vytvorená v rámci demokratickej kontroly nástroja stability, zvolala šesť trialógov na politickej úrovni so zástupcami Komisie a ESVČ a približne 15 technických zasadnutí v priebehu roka.

⁵ Pozri „Nástroj stability: prehľad záväzkov a platieb za rok 2013“ v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je pripojený k tejto správe.

Pokiaľ ide o **geografické rozloženie**, obrázok 3 odráža neustálu podporu poskytovanú z nástroja stability na Blízkom východe a v severnej a subsaharskej Afrike v súvislosti s pretrvávajúcimi krízami v týchto regiónoch.

Obrázok 3: Geografické pokrytie nových reakcií IfS na krízy, rok 2013 (podľa pridelených prostriedkov)

V nasledujúcich dvoch oddieloch sa uvádzajú konkrétne príklady projektov nástroja stability z roku 2013.

6. REAKCIE NA KRÍZY A NA VZNIKAJÚCE KRÍZY (ČLÁNOK 3 NARIADENIA O NÁSTROI STABILITY)

6.1. Ako nástroj stability reagoval na krízové situácie v roku 2013?

V roku 2013 sa z nástroja stability poskytlo **216,6 milióna EUR⁶** prostredníctvom približne **45 krátkodobých protikrízových opatrení**. Pomoc do regiónu Blízkeho východu a severnej Afriky (MENA) pokračovala v reakcii na pretrvávajúcu krízu v Sýrii a následky jej presahovania, ktoré pociťovali susedné krajiny. Výrazná bola aj podpora v subsaharskej Afrike, súvisiaca s reakciou EÚ na nestabilnú politickú situáciu a bezpečnostné hrozby v regióne. Napokon v juhovýchodnej Ázii pokračovala podpora budovania mierových procesov a právneho štátu.

Úplné podrobnosti všetkých opatrení nástroja stability realizovaných v roku 2013 sú uvedené v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k tejto výročnej správe. Na ilustráciu opatrení realizovaných v roku 2013 sú nasledujúce činnosti

⁶ Tento údaj zahŕňa prostriedky vo výške 6 mil. EUR, ktoré boli prenesené z roku 2012 alebo vymožené od roku 2013.

dôkazom šírky záberu, ako aj veľkého počtu rozdielnych problémov, na ktoré má nástroj stability reagovať na rôznych miestach sveta:

Sýria: Pretrvávajúca kríza v Sýrii si vyžadovala neustálu podporu z nástroja stability, poskytovanú tak vnútri Sýrie, ako aj v susedných krajinách. V Turecku a Iraku, ale najmä v Jordánsku a Libanone nástroj stability pomohol úradom pri prijímaní a umiestňovaní stále rastúceho počtu sýrskych utečencov. Utečencom sa pomáhalo aj priamo, napríklad poskytovaním dávok v hotovosti na prenájom a na zlepšenie životných podmienok vrátane štruktúry riadenia táborov, poskytovania alternatívneho vzdelávania, ako aj v oblasti psychosociálnej podpory. V Libanone sa v rámci nástroja stability poskytuje významná podpora miestnej zdravotnej starostlivosti, ktorá je pod obrovským tlakom vzhľadom na dodatočné požiadavky vyvolané prítomnosťou veľkého počtu utečencov.

V samotnej Sýrii sú prístup a ostatné podmienky pre poskytovanie nehumanitárnej pomoci jednoznačne náročnejšie. Z nástroja stability však napriek tomu bolo možné stále poskytovať priamu pomoc vo forme primárnej zdravotnej starostlivosti, zvýšenej bezpečnosti potravín a základného vzdelávania.

Mali: Nástroj stability bol jedným z prvých nástrojov, ktoré EÚ bola schopná začiatkom roka 2013 nasadiť ako súčasť širšej reakcie EÚ na krízu v Mali. Z balíka pomoci v rámci nástroja stability vo výške 20 miliónov EUR sa poskytovala podpora najmä v oblasti bezpečnosti a spravodlivosti, pomoc na obnovu fungovania malijského štátu na severe krajiny a na prvé fázy volebného procesu. Táto pomoc dopĺňa podporu poskytovanú prostredníctvom iných nástrojov EÚ, najmä dlhodobého projektu boja proti terorizmu v oblasti Sahelu v rámci nástroja stability, dvoch misií SBOP – výcvikovej misie EÚ (EUTM) pre malijské vojsko a EUCAP Sahel, ako aj podpory EÚ pre misiu AFISMA prostredníctvom mierového nástroja ERF pre Afriku.

Niger: Počas roku 2013 sa v dôsledku povstania a vojenského konfliktu na severe Mali zvýšili bezpečnostné hrozby v Nigeri. Návrat približne 250 000 ekonomických migrantov iba z Líbye do Nigeru v posledných rokoch, vrátane bývalých bojovníkov a žoldnierov, ešte viac zhoršil situáciu. Na základe existujúcej podpory z nástroja stability v oblasti bezpečnosti a stabilizácie v severných regiónoch Nigeru a Mali bola odsúhlasená nadväzujúca pomoc v oblasti tvorby komunálnej politiky a činností, ktoré sú zdrojom príjmu, ako aj pomoc na podporu mieru a iniciatív na zmierenie, ktoré začali regionálne a vnútroštátne orgány. Tieto opatrenia prispievajú k dosahovaniu cieľov stratégie EÚ pre región Sahel, dopĺňajú rozvojovú a humanitárnu pomoc a vytvárajú synergiu s misiou SBOP EUCAP Sahel v Nigeri.

Stredoafrická republika: Po štátnom prevrate v marci 2013 sa aktivity v rámci nástroja stability v Stredoafrickej republike rozšírili s cieľom prispôbiť sa novej situácii na mieste. Uskutočnilo sa to formou: podporných balíkov pre civilné bezpečnostné zložky, čo mohlo takisto vytvoriť cestu pre komplexné úsilie o neskoršiu reformu sektora bezpečnosti; podpory médií, aby sa umožnila dostupnosť objektívnych informácií zohľadňujúcich konflikt v Bangui a provinciách; rozmiestnenia misií na monitorovanie ľudských práv, ako aj formou podpory dialógu medzi komunitami prostredníctvom iniciatív občianskej spoločnosti.

Pobrežie Slonoviny: Po určení národného orgánu na realizáciu vládnej politiky z roku 2012 týkajúcej sa odzbrojenia, demobilizácie a reintegrácie (DDR) EÚ poskytla pomoc prostredníctvom opatrení v rámci IfS, ktoré zahŕňali: budovanie kapacít a technickú pomoc vrátane usmerňovania a prípravy demobilizovaných bojovníkov, ktorí sa mali reintegrovať; podporu hospodárskeho a sociálneho začlenenia približne 5 000 predtým demilitarizovaných a demobilizovaných bývalých bojovníkov a súbežnú pomoc hostiteľským komunitám

s cieľom vytvoriť priaznivé prostredie pre takúto reintegráciu, ako aj starostlivé a pravidelné monitorovanie programu DDR s cieľom zabezpečiť, aby tento participatívny prístup zodpovedal potrebám hostiteľských komunit, ako aj bývalých bojovníkov.

Mjanmarsko/Barma: Okrem predchádzajúcej a stále prebiehajúcej podpory mierového procesu, a to aj pokiaľ ide o vytvorenie Mjanmarského mierového centra (MPC) v roku 2012, prístup zo strany úradu prezidenta, ako aj zo strany Daw Aung San Suu Kyi, a v súlade so závermi Rady pre zahraničné veci z apríla 2013, EÚ iniciovala pomoc na budovanie kapacít mjanmarských policajných síl polície s cieľom zlepšiť dodržiavanie ľudských práv, ako aj ich zodpovednosť a profesionalitu v oblasti zvládania davu a spolupráce s miestnym obyvateľstvom.

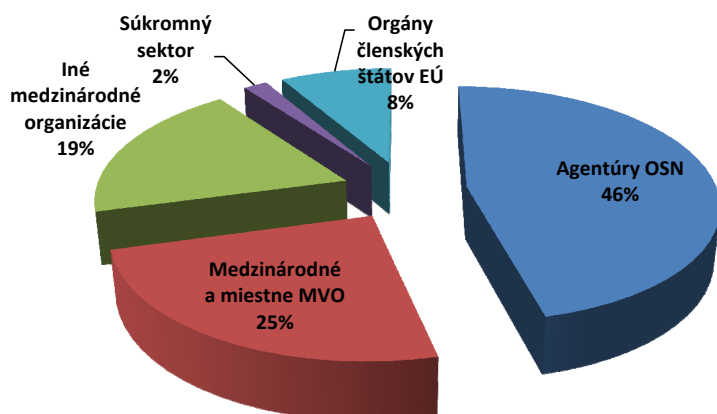
6.2. Kto sa zapájal do opatrení reakcie na krízy v rámci nástroja stability?

Opatrenia sa pripravovali v úzkej spolupráci s inštitúciami EÚ, členskými štátmi EÚ, ako aj s rôznymi inými partnermi: občianskou spoločnosťou, verejnou správou, tretími krajinami a ďalšími. Ústrednú úlohu zohrávajú delegácie EÚ, ktoré zabezpečujú včasné varovanie a pripravujú počiatočné koncepcie a možnosti, ako reagovať. V roku 2013 bola väčšina nových opatrení aj naďalej subdelegovaná⁷ na vykonávanie delegáciám EÚ na príslušných miestach, keďže pochopenie miestnych potrieb a požiadaviek má pre úspech opatrení zásadný význam. Vďaka tomu je možné zmluvy s vykonávajúcimi orgánmi včas prerokovať a zblízka sledovať vykonávanie týchto často citlivých projektov. Z tohto dôvodu boli v roku 2013 delegácie EÚ zodpovedné za 62 % záväzkov a 80 % platieb v rámci nástroja stability.

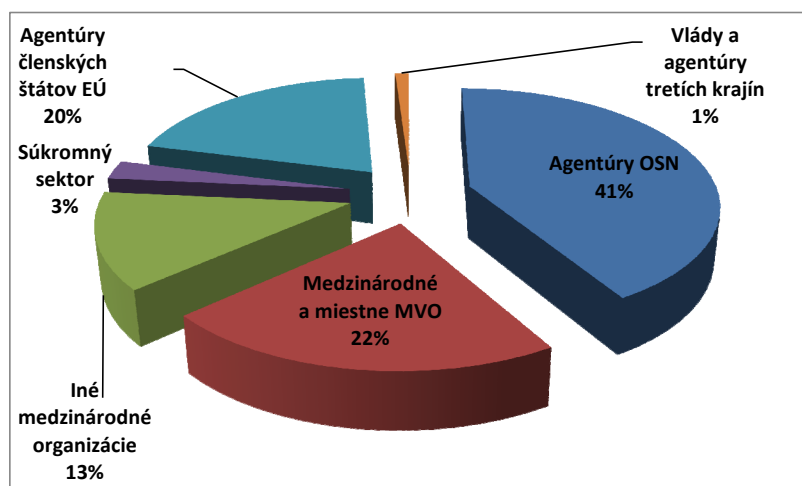
Na nasledujúcich obrázkoch 4a a 4b je znázornená škála realizačných partnerov nástroja stability, poverených vykonávaním opatrení reakcie na krízy podľa článku 3 v rokoch 2007 – 2013. Voľbu realizačných partnerov môžu často predurčovať organizácie alebo aktéri so skúsenosťami a výraznou prítomnosťou v danej krajine, ktoré im umožňujú rýchlo reagovať pomocou pevných miestnych sietí v nestabilných prostrediach, v ktorých sa realizujú reakcie na krízu v rámci nástroja stability. Významným partnerom zostávala aj sieť OSN, ako sú mimovládne organizácie, a v roku 2013 sa zaznamenalo zintenzívnenie spolupráce s úradmi členských štátov.

⁷ Právna a finančná zodpovednosť za použitie finančných prostriedkov EÚ vrátane právomoci podpísať a podľa potreby zmeniť zmluvy sa prenáša z ústredia Európskej komisie v Bruseli na dotknuté delegácie EÚ.

Obrázok 4a: Realizační partneri reakcie na krízy v rámci nástroja stability, 2007 až 2013 (podľa pridelených prostriedkov)

Obrázok 4b: Realizační partneri reakcie na krízy v rámci nástroja stability, rok 2013 (podľa pridelených prostriedkov)

7. POMOC V KONTEXTE STABILNÝCH PODMIENOK NA SPOLUPRÁCU (ČLÁNOK 4 NARIADENIA O NÁSTROI STABILITY)

V zmysle článku 4 Komisia v kontexte stabilných podmienok pre spoluprácu zabezpečuje prípravu ročných programov a riadenia pomoci. Ročné akčné programy (AAP) v rámci nástroja stability na rok 2013 boli prijaté takto: Články 4.1 a 4.2 v júli 2013⁸ a článok 4.3 v marci 2013. Podrobné aktualizované informácie o realizácii činností podľa jednotlivých článkov sa uvádzajú v pracovnom dokumente II útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom tejto výročnej správy.

⁸ Revidovaná verzia programu schváleného 23. decembra 2013.

7.1. Ohrozenia bezpečnosti a ochrany (článok 4 ods. 1 nariadenia o nástroji stability)

Programy navrhnuté v súvislosti s nadregionálnymi hrozbami po dôkladnej konzultácii s prijímajúcimi krajinami sa zameriavajú na budovanie kapacít. Spravidla sa bezpečnostné kapacity posilňujú na vnútroštátnej a regionálnej úrovni s cieľom umožniť účinnú globálnu a nadregionálnu spoluprácu.

V roku 2013 bolo vyčlenených 74 miliónov EUR vo viazaných rozpočtových prostriedkoch a vyplatených bolo celkom približne 44 miliónov EUR. Prostredníctvom mechanizmu odbornej podpory (Expert Support Facility – ESF)⁹ bolo do konca roku 2013 z odbornej verejnosti alebo poloverejných organizácií v členských štátoch EÚ prijatých viac ako 100 odborníkov, ktorí spojili sily a poskytli svoje osobitné vedomosti, dostupné odborné poznatky a technické vstupy v záujme určenia a podrobného rozvrhu opatrení nástroja stability. To zahŕňalo ročný akčný program na rok 2013, ako aj vytvorenie podmienok na plnohodnotnú realizáciu opatrení, o ktorých sa rozhodlo v rámci predchádzajúcich ročných akčných programov. V nasledujúcom oddiele sú uvedené najvýznamnejšie pokryté oblasti:

- **Program pre kokaínovú trasu** (35 miliónov EUR od roku 2009) zahŕňa 38 krajín v Afrike (najmä v západnej Afrike), Latinskej Amerike a Karibiku a podporuje kapacity partnerských krajín na boj proti organizovanej trestnej činnosti a obchodovaniu s drogami pozdĺž celej trasy, s dôrazom na zachytávanie nezákonného prílevu drog, boj proti praniu špinavých peňazí a zdieľanie informácií. Podpísali sa dve nové zmluvy s cieľom rozšíriť zemepisnú pôsobnosť projektu AIRCOP na nové krajiny v Afrike a Latinskej Amerike v nasledujúcich troch rokoch a na podporu zavádzania západoafrického policajného informačného systému (WAPIS) v prvých piatich pilotných krajinách.
- V 15 krajinách v Ázii, Strednej Ázii, na Kaukaze, v oblasti Čierneho mora a na západnom Balkáne pokračovala práca na podporu boja proti organizovanému zločinu v rámci **programu heroínovej trasy**, ktorého dve fázy v súčasnosti prebiehajú súbežne: projekt pozostávajúci zo štyroch zložiek, pričom sa aktivity sústreďujú najmä na Afganistan a Pakistan; druhú fázu tvoria samostatné projekty. V priebehu roku 2013 sa začali dve nové akcie v rámci druhej fázy programu: jeden projekt s cieľom posilniť spoluprácu medzi orgánmi presadzovania práva na operačnej úrovni, najmä v strednej Ázii, a riešenie problému obchodovania s ľuďmi v krajinách pozdĺž heroínovej trasy, pričom činnosti sú zamerané na posilnenie kapacít Azerbajdžanu, Bosny a Hercegoviny, Moldavska a Turecka na zhromažďovanie údajov/spravodajských informácií, analýzu a systematickú výmenu informácií.
- **Program kľúčových námorných trás** v objeme 22 miliónov EUR zahŕňa 25 pobrežných krajín širšieho Indického oceánu (vrátane juhovýchodnej Ázie) a Guinejský záliv. Program zlepšuje kapacity na vzájomné poskytovanie informácií a presadzovanie námorného práva v týchto štátoch a jeho cieľom je dosiahnuť bezpečnejšiu námornú dopravu orientáciou na boj proti pirátstvu a ozbrojeným lúpežiam na mori, ako aj ďalšie aspekty námornej bezpečnosti.

⁹ Rámcová zmluva o mechanizme odbornej podpory sa opiera o odborníkov z verejných a poloverejných organizácií v EÚ. Od roku 2008 vykonali odborníci z približne 60 organizácií zo 17 členských štátov viac ako 100 misií.

- Podpora projektov na **boj proti terorizmu** na národnej a regionálnej úrovni pokračovala aj v roku 2013 v súlade so stratégiou EÚ na boj proti terorizmu. V Mali v rámci realizácie projektu boja proti terorizmu v regióne Sahel, ktorého prínosy využívajú Niger, Mali a Mauritánia, začali seriózne s výcvikom reakcie na teroristický útok, vyšetrovacími technikami a zhromažďovaním spravodajských informácií a ich využívaním, ako aj so súdnymi konaniami proti terorizmu. Bol vypracovaný nový projekt, ktorý prispeje k boju proti financovaniu terorizmu v Africkom rohu a Jemene a ktorého realizácia sa mala začať začiatkom roku 2014; zadaný bol aj nový projekt na boj proti násilnému extrémizmu v Africkom rohu. Spolupráca s Pakistanom bola posilnená novou podporou boja proti násilnému extrémizmu, ktorá sa začne realizovať v roku 2014 a ktorá má doplniť existujúcu podporu systému trestného súdnictva v Pandžábe. V juhovýchodnej Ázii sa nástroj stability podieľal na spoločnej protiteroristickej iniciatíve EÚ a Úradu OSN pre drogy a kriminalitu (EU-UNODC). Z nástroja stability sa poskytla podpora aj Inštitútu pre spravodlivosť a právny štát so sídlom na Malte prostredníctvom mapovania, ktoré poslúži na informácie o ich budúcej práci v oblasti boja proti terorizmu. V spolupráci s úradom národného bezpečnostného poradcu v Nigérii bola vypracovaná štúdia o Boko Haram. Napokon bola zostavená odborná príprava organizovaná Komisiou pre zamestnancov EÚ a členských štátov pracujúcich na delegáciách a veľvyslanectvách, zameraná na prípravu projektov na boj proti násilnému extrémizmu; prvá séria z nich sa uskutočnila v decembri 2013 v Nairobi a ďalšie školenia sa majú konať v Afrike a Ázii v roku 2014.
- Koncom roku 2013 sa začala realizácia novej akcie v oblasti **počítačovej kriminality** v spolupráci s Radou Európy. Globálny boj proti počítačovej kriminalite (GLACY) sa zameriava na podporu prístúpenia k Budapeštianskemu dohovoru o počítačovej kriminalite a umožňuje orgánom trestného súdnictva, aby sa zapojili do medzinárodnej spolupráce v oblasti počítačovej kriminality a elektronických dôkazov na základe tejto zmluvy.
- Bol vypracovaný pilotný projekt **kybernetickej bezpečnosti**, ktorý sa mal začať realizovať začiatkom roku 2014 a ktorého cieľom je posilniť odolnosť kritickej infraštruktúry IT a podporiť harmonizáciu a tvorbu vnútroštátnych právnych predpisov v súlade s medzinárodnými normami vo vybraných krajinách.
- S cieľom umožniť vnútroštátnym orgánom súdnictva, kontroly a presadzovania práva, aby mohli účinne reagovať na výrobu **falšovaných liekov** a na obchodovanie s nimi, bola pripravená a zadaná nová akcia na riešenie hrozieb pre verejné zdravie, ktorej realizácia sa má začať v roku 2014. Poskytuje potrebný právny rámec a kapacity na to, aby mohli účinne vykonávať tieto opatrenia na príslušnej národnej a pod/nadregionálnej úrovni, pričom geografickým cieľom projektu bude Ghana, Senegal, Jordánsko, Maroko a Kamerun vzhľadom na politické rozhodnutie, ktoré tieto krajiny vykazujú pri riešení výziev, ktoré predstavujú falšované lieky.
- S cieľom bojovať proti **nedovolenému hromadeniu ručných a palných zbraní (REZ)** a obchodovaniu s nimi a proti ich destabilizačnému vplyvu boli stanovené viaceré míľniky na základe iniciatívy, ktorú realizuje UNODC (Úrad OSN pre drogy a kriminalitu) a ktorá podporuje ratifikáciu a uplatňovanie Dohovoru OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu a jeho protokolu o strelných zbraniach. Podobne aj projekt iARMS, ktorý realizuje Interpol, vstúpil do svojej druhej fázy (2012 – 2013) po úspešnom ukončení prvej fázy (2011 – 2012). V Afrike sa v júni

2013 skončila prvá fáza podpory regionálneho centra pre ručné zbrane (Nairobi, Keňa) a zároveň sa začala jej druhá fáza, ktorá bude trvať 3 roky. V Strednej Amerike druhá fáza podpory stredoamerického programu na kontrolu ručných a ľahkých zbraní (CASAC) vstúpila do druhého roka svojej realizácie; realizuje ju Bezpečnostná komisia Stredoamerického integračného systému (SICA).

7.2. Zmierňovanie chemického, biologického, rádiologického a jadrového rizika (CBRN) (článok 4 ods. 2 nariadenia o nástroji stability)

Program zmierňovania chemického, biologického, rádiologického a jadrového rizika zahŕňa riziká týkajúce sa záležitostí náhodného, prirodzeného alebo zlomyseľného použitia chemického, biologického, rádiologického a jadrového materiálu a zameriava sa na zvyšovanie kultúry bezpečnosti šírením najlepších postupov a zvyšovaním všeobecnej úrovne informovanosti v oblasti bezpečnosti a ochrany. Do roku 2010 boli jednotlivé oblasti pokryté samostatne¹⁰. Program CBRN má regionálnu stratégiu a len výnimočne pokrýva bilaterálne projekty v jedinej krajine (výnimkou je Afganistan a Pakistan v oblasti chemickej a biologickej bezpečnosti a biologickej ochrany).

Centrá excelentnosti v oblasti CBRN postupne poskytujú jednotnú a integrovanú platformu pre opatrenia uskutočňované vo všetkých uvedených oblastiach monitorovania hraníc/nezákonného obchodovania, kontroly vývozu, biologickej bezpečnosti a biologickej ochrany atď., vrátane opatrení civilnej ochrany (núdzové plánovanie, pripravenosť a reakcie na krízy). Iniciatíva sa realizuje v úzkej spolupráci s ESVC a s pomocou Medziregionálneho výskumného inštitútu OSN pre trestnú činnosť a spravodlivosť (UNICRI). Technickú podporu iniciatívy zabezpečuje Spoločné výskumné centrum Európskej komisie. Tieto centrá excelentnosti sa usilujú rozvíjať politiku zmierňovania chemických, biologických, rádiologických a jadrových rizík (CBRN) vypracúvaním individuálne prispôbených súborov pomoci. Tie budú predstavovať významný nástroj budovania kapacít a rozvoja jednotných regionálnych politík, ako aj posilňovania spolupráce vnútroštátnych a regionálnych spôsobilostí v tejto oblasti. V roku 2012 EÚ zriadila centrá excelentnosti v juhovýchodnej Ázii (Filipíny), juhovýchodnej Európe/Zakaukazsku/na Ukrajine (Gruzínsko), v severnej Afrike (Alžírsko), na atlantickom pobreží Afriky (Maroko), na Blízkom východe (Jordánsko) a vo východnej a strednej Afrike (Keňa). Päť miestnych regionálnych sekretariátov centier excelentnosti funguje od roku 2013 a štyri boli oficiálne otvorené. Okrem toho sa vytvorili kontakty so Strednou Áziou a krajinami Rady pre spoluprácu v Perzskom zálive. V roku 2013 začala Komisia s partnerskými krajinami iniciatívy stredísk excelentnosti akciu zameranú na posúdenie potrieb a hrozieb CBRN s cieľom určiť najdôležitejšie potreby týchto krajín. Po týchto hodnoteniach bude nasledovať vytvorenie národných akčných plánov v oblasti CBRN s cieľom pomôcť stanoviť prioritné opatrenia dotknutých krajín. Budúce návrhy projektov v regiónoch s centrami excelentnosti budú vychádzať z týchto priorít.

K významným projektom v oblasti CBRN, spusteným centrami excelentnosti, patria: na Blízkom východe centrum excelentnosti v Ammáne vypracoval projekt odbornej prípravy civilného personálu prvého zásahu v prípade CBRN katastrof (HAZMAT). Centrum excelentnosti pre atlantické pobrežie Afriky (AAF) v Rabate spustilo projekt týkajúci sa biologických a chemických nebezpečných odpadov. Projekt spája sedem partnerských krajín AAF a Tunisko. Ďalší projekt, spoločný pre centrum excelentnosti v Rabate a Nairobi bude

¹⁰ Napr. kontrola vývozu tovaru dvojakeho využitia, nezákonné obchodovanie, rekvalifikácia bývalých vedcov v oblasti zbrojárstva, kultúra bezpečnosti a ochrany.

pomáhať partnerským krajinám pri tvorbe a posilňovaní legislatívy a vypracúvaní účinných opatrení na presadzovanie práva s cieľom splniť medzinárodné záväzky. Na tomto projekte sa zúčastňuje deväť krajín a ďalších deväť krajín už vyjadrilo záujem o účasť na podobnom projekte.

K ďalším podporovaným oblastiam patria viaceré oblasti činnosti, ktoré koordinuje sieť centier excelentnosti.

- Bola rozšírená **pomoc pri kontrole vývozu tovaru s dvojakým použitím**, čoho výsledkom boli úspešné programy vo viac než 23 štátoch sveta. Posilnila sa spolupráca s programom kontroly vývozu EXBS¹¹ USA. V júni 2013 sa v Bruseli konal spoločný medzinárodný dialóg o pomoci pri kontrole vývozu. Rozhodlo sa, že sa zriadi spoločná pracovná skupina pre posilnenie koordinácie medzi USA a EÚ, aby sa tak zamedzilo akejkoľvek duplicitě pri vykonávaní kontroly vývozu. Na základe súčasného vývoja situácie sa v druhej polovici roka 2013 rozšírila a posilnila činnosť na Blízkom východe/Strednej Ázii. Nový prístup ku kontrole vývozu bol vymedzený tak, aby sa zabezpečil lepší dosah na vykonávateľov v teréne zodpovedných za kontrolné činnosti.
- **Podpora na rekvalifikáciu a alternatívne zamestnanie bývalých vedcov a inžinierov v oblasti zbrojárstva** s pôvodom v krajinách bývalého Sovietskeho zväzu pokračovala prostredníctvom špecializovaného vedecko-technického strediska (STCU) na základe posilneného partnerstva medzi stranami a programu spolufinancovania činností; Medzinárodné stredisko pre vedu a technológiu (ISTC) prechádza reformou, v rámci ktorej sa aktualizujú ciele a rozširuje geografický rozsah pôsobnosti. Komisia a ESVC dostali mandát od Rady na dojednanie revidovanej Dohody o ISTC. Stredisko sa premiestni do Astany v Kazachstane. V roku 2013 otvorilo ISTC Regionálne stredisko biologickej bezpečnosti a biologickej ochrany v Dušanbe, financované v rámci projektu EÚ, a začala odbornú prípravu tadžických a afganských odborníkov na presmerovanie ich aktivít na mierové účely. Ďalšie aktivity zamerané na presmerovanie činnosti vedcov sa uskutočnili v roku 2013 aj v Iraku. V rámci nich 98 rádiologických a jadrových odborníkov absolvovalo odbornú prípravu zameranú na presmerovanie ich činnosti na vyradovanie jadrových zariadení.
- **Boj proti nezákonnému obchodovaniu s chemickými, biologickými, rádiologickými a jadrovými materiálmi a proti nekalým finančným postupom** pokračuje akciami v Strednej Ázii, juhovýchodnej Ázii a severnej Afrike. Podpísala sa druhá zmluva s Medzinárodnou agentúrou pre atómovú energiu (MAAE) na poskytnutie podpory pre nové laboratórium jadrových materiálov, ktoré majú využívať analytické služby oddelenia bezpečnostných opatrení agentúry MAAE v Seibersdorfe v Rakúsku. Okrem toho Thajsko, Kambodža, Laos, Filipíny a KDR dostali podporu na odhaľovanie rádiologických a jadrových materiálov.
- Využitím výsledkov projektu EpiSouth (17 nečlenských partnerských krajín a 10 členských štátov) sa v susedstve EÚ na juhu a východe začala realizovať stratégia biologickej bezpečnosti a biologickej ochrany susedstva EÚ. Sieť EpiSouth, pôvodne obmedzená na oblasť Stredozemného mora, sa ďalej rozšírila na Arménsko,

¹¹ Kontrola vývozu a súvisiaca pomoc na zaistenie bezpečnosti hraníc.

Gruzínsko, Moldavsko a Ukrajinu. Vďaka využitiu siete krajín EpiSouth sa v rámci tejto stratégie vytvorili štyri veľké projekty a všetky boli spustené koncom roku 2013. Prvý a najväčší je „MediPIET“, v rámci ktorého pokračuje odborná príprava zásahových epidemiológov a ktorý prispieva k celkovému cieľu zlepšovať zdravie a biologickú bezpečnosť v susedstve. Jeho cieľom je budovanie kapacít na prevenciu a kontrolu prírodných alebo človekom spôsobených ohrození zdravia, ktoré predstavujú prenosné choroby. Druhý biologický projekt, realizovaný pod vedením Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO), skúma nové bakteriologické ochorenia a jeho cieľom je posilniť verejné zdravie voči novým bakteriálnym patogénom (antrax, tularémia, mor, tuberkulóza atď.) a siete mikrobiálneho dohľadu nad potenciálnymi ohniskami výskytu. Tretí, paralelný projekt „Medilabsecure“ pod vedením Pasteurovho inštitútu sleduje riziká spojené s novými a opakovane sa objavujúcimi vírusmi, ktoré postihujú ľudí a zvieratá, a vytvára sa v rámci neho sieť entomológov. Cieľom štvrtého projektu, realizovaného pod vedením WHO, je zvýšenie zdravotnej bezpečnosti na celom svete prostredníctvom pomoci krajinám na zlepšenie a posilnenie kapacít na prevenciu, odhaľovanie, kontrolu a reakciu na zdravotné udalosti súvisiace s činnosťou na námorných, leteckých a pozemných miestach vstupu, v cestovnom ruchu a doprave. Tento prístup je viacodvetvový a je zameraný na minimalizáciu rizík spojených s prírodným alebo zámerným uvoľnením patogénov.

- **V roku 2013 bolo odstránenie a zničenie zásob chemických zbraní Sýrie** finančne podporené z iniciatívy CBRN v rámci programu IfS. Po zmene ročného akčného programu (AAP) na rok 2013 EÚ vyčlenila 12 miliónov EUR pre Organizáciu pre zákaz chemických zbraní (OPCW) na neutralizáciu a spaľovanie sýrskych chemických látok v spolupráci s medzinárodným spoločenstvom.

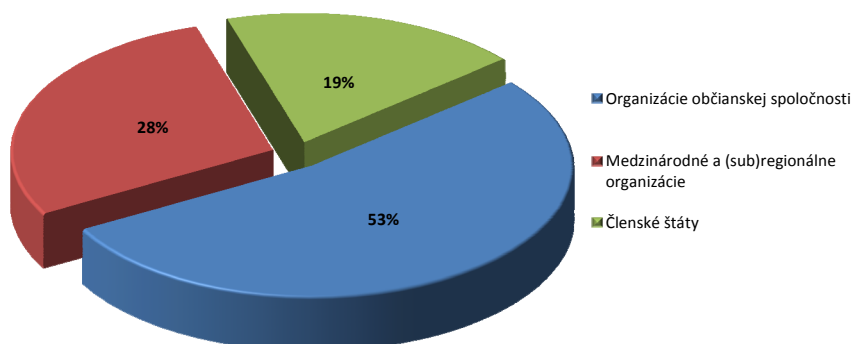
7.3. Budovanie kapacít pred začiatkom krízy a po jej skončení (článok 4 ods. 3 nariadenia o nástroji stability)

Od roku 2007 do roku 2013 bolo vyčlenených 103 miliónov EUR na podporu približne 140 projektov na posilnenie budovania kapacít pred začiatkom krízy a po jej skončení, určených pre EÚ a jej partnerov na národnej, regionálnej a celosvetovej úrovni. Nasledujúci obrázok 5 ukazuje hlavné tematické oblasti podpory od roku 2007 do roku 2013, zatiaľ čo obrázok 6 znázorňuje škálu implementačných partnerov.

Obrázok 5: Tematické oblasti podpory pri budovaní kapacít 2007 – 2013 (podľa prostriedkov pridelených v zmysle článku 4 ods. 3 nariadenia o IfS)

Obrázok 6: Realizační partneri 2007 – 2013 pri budovaní kapacít v zmysle článku 4 ods. 3 (podľa pridelených prostriedkov)

V rámci ročného akčného plánu bolo na rok 2013 pridelených 24 miliónov EUR a nasledujúci text poskytuje prehľad o najdôležitejších dosiahnutých výsledkoch a vplyvoch prebiehajúcich projektov, ktoré sa realizovali v roku 2013.

Predchádzanie konfliktom, budovanie mieru a nestabilita: Prostredníctvom siete pre dialóg s občianskou spoločnosťou (CSDN) bolo zriadené trvalé fórum pre dialóg o otázkach budovania mieru medzi EÚ a aktérmi občianskej spoločnosti, ktoré uvedeným aktérom poskytuje príležitosť na vstup do procesov tvorby politiky EÚ. Rok 2013 bol tretím rokom tejto platformy a do konca roku 2013 sa uskutočnilo 40 stretnutí zameraných na dialóg, ktoré prispeli k posilneniu dlhodobých kapacít občianskej spoločnosti v tretích krajinách, ako aj ich európskych partnerov, aby boli lepšie pripravení na predchádzanie krízam.

Mediácia, dialóg a zmierovanie: Vďaka podpore poskytnutej z nástroja stability útvaru mediačnej podpory oddelenia pre politické záležitosti OSN sa poskytla pomoc v mimoriadne zložitých krízových situáciách v Stredoafrickej republike, Mali a Somálsku. Účasť žien na

mierových procesoch bola zvýšená odbornou prípravou šiestich žien ako potenciálnych kandidátov na vymenovanie do funkcie mediátora generálnym tajomníkom OSN, ako aj zriadením „seminára na vysokej úrovni pre rodové otázky a inkluzívne mediačné procesy“. V spolupráci s UNDP nástroj stability takisto prispel k vytvoreniu kapacít a udržateľných vnútroštátnych mechanizmov na vnútornú mediáciu a riešenie konfliktov v deviatich pilotných krajinách¹².

Nový univerzálny fond nástroja stability, „Európske zdroje na podporu mediácie“ (ERMES), bol navrhnutý s cieľom uľahčiť pružné a rýchle poskytnutie technickej mediačnej pomoci tretím stranám, ktoré sa zúčastňujú inkluzívneho mierového procesu na medzinárodnej, regionálnej a/alebo miestnej úrovni, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre ženy, mladých ľudí a iné zraniteľné skupiny, aby vyjadrili svoje názory v konfliktných oblastiach.

Ženy, mier a bezpečnosť (WPS) a deti: Z nástroja stability sa naďalej podporovalo vykonávanie rezolúcie BR OSN č. 1325 prostredníctvom spoločného projektu s orgánom OSN Ženy – Posilnenie účasti žien na budovaní mieru a plánovaní po ukončení konfliktu v Kosove¹³, Libérii a Východnom Timore. V Kosove sa stovky mužov, žien a mládeže zúčastnili na zmierovacích dialógoch, z ktorých vzišli konkrétne odporúčania týkajúce sa otázok ako rodová rovnosť, zamestnanosť žien a vzdelávanie dievčat. Uzavreli sa aj dohody s pobočkami najdôležitejších médií v Kosove, aby otázku žien, mieru a bezpečnosti premietli do zostavovania svojich programov. Okrem toho v miestnych výzvach na predkladanie návrhov bola v 17 krajinách a 3 regiónoch ako prioritou určená oblasť žien, mieru a bezpečnosti¹⁴, ktorá pokrýva širokú škálu otázok rodovej rovnosti.

Včasný varovanie a informovanosť o situácii: Podpora z nástroja stability umožnila organizácii občianskej spoločnosti Belun vo Východnom Timore zavedenie a rozšírenie systému včasného varovania a včasnej reakcie (EWER), hodnoteného ako jeden z najlepších príkladov v oblasti systémov EWER, ktoré úspešne prispievajú k zníženiu celkového potenciálu miestnych konfliktov a napätia. Podpora prostredníctvom Saferworld a Medzinárodnej krízovej skupiny (ICG) umožnila posilniť schopnosť vnútroštátnych a regionálnych subjektov analyzovať riziká konfliktov v 32 miestach potenciálneho konfliktu a poskytovať vysokokvalitné analýzy konfliktov pre tvorcov politiky a občiansku spoločnosť s odporúčaniami na opatrenia včasnej reakcie.

Kapacity regionálnych a subregionálnych organizácií v oblasti včasného varovania a obnovy po katastrofách boli posilnené, a to aj posilnením kapacít krízovej reakcie Ligy arabských štátov, rozvojom kapacít sekretariátu Organizácie amerických štátov (OAS) na monitorovanie médií a pokračujúcou podporou kontinentálneho systému včasného varovania Africkej únie. Z nástroja stability sa poskytla podpora aj na posilnenie kapacít združenia ASEAN a jeho členských štátov reagovať na núdzové situácie. V tejto súvislosti sa prvá odborná príprava pre budúcich zamestnancov Mjanmarského národného krízového centra uskutočnila v novembri 2013, čo sa časovo zhoduje s návštevou vysokej predstaviteľky/podpredsedníčky Komisie Ashtonovej v tomto centre.

Civilné kapacity pre krízové riadenie: Po prvej fáze, ktorá bola úspešne ukončená v roku 2012, bol program ENTRi (Nová európska iniciatíva odbornej prípravy v oblasti civilného

¹² Bolívia, Čad, Ghana, Guyana, Maldivy, Mauritánia, Nepál, Togo a Jemen.

¹³ Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244 a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

¹⁴ Afganistan, Bolívia, Bosna a Hercegovina, Brazília, Čad, Konžská demokratická republika, Salvádor, Guinea-Bissau, India, Kirgizsko, Libéria, Nepál, Nikaragua, Peru, Senegal, Šalamúnove ostrovy, Jemen, Stredná Amerika, južná Ázia, južný región strednej Afriky.

krízového riadenia) spustený v apríli 2013. V priebehu deviateho roka bola formou špecializovanej prípravy (v priemere raz za mesiac) zvýšená odborná spôsobilosť 210 zamestnancov (štátnych príslušníkov EÚ aj nečlenských krajín EÚ), ktorí sú nasadení alebo majú byť nasadení do medzinárodných misií civilného krízového riadenia EÚ, OSN, Africkej únie (AÚ) a OBSE. Kurzy zahŕňali odbornú prípravu pred nasadením v medzinárodných misiách v Líbyi, Gruzínsku a Kosove, ako aj špecializované kurzy na témy, ako sú ľudské práva, právny štát, mediácia a mentorstvo. Okrem toho sa podporovala interoperabilita a harmonizované prístupy týkajúce sa vzdelávania medzi 13 európskymi členmi konzorcia ENTRi a v septembri 2013 bola uverejnená praktická príručka pre nasadzovanie civilných zamestnancov v medzinárodných krízových misiách (In Control).

V rámci programu školení pre európske policajné zbory (EUPST) v roku 2013 tri hlavné série školení uskutočnili Guardia Civil v Španielsku, francúzska národná polícia a talianski Carabinieri, čím sa vytvorila kapacita 1019 policajných dôstojníkov zo 42 krajín vrátane 19 afrických krajín, pripravených na účasť v medzinárodných policajných misiách.

Prírodné zdroje a zmena klímy: „Partnerstvo medzi EÚ a OSN pre pôdne a prírodné zdroje a predchádzanie konfliktom“ pokračovalo v posilňovaní schopnosti miestnych organizácií občianskej spoločnosti v oblasti Veľkých jazier v Afrike pochopiť dynamiku konfliktov a nachádzať riešenia zohľadňujúce konfliktné situácie, pokiaľ ide o sporné otázky týkajúce sa riadenia prírodných zdrojov. Prostredníctvom projektu „Zmena klímy a bezpečnosť vo východnej Európe, strednej Ázii a Zakaukazsku“ v rámci Iniciatívy pre životné prostredie a bezpečnosť (ENVSEC) bol pre povodie rieky Dnester vypracovaný strategický rámec pre prispôbenie zmene klímy.

Skorá obnova, PCNA/PDNA: V septembri sa uskutočnila séria školení „Posilnenie spolupráce v nestabilných krajinách a v krajinách postihnutých konfliktom“, zameraná na posúdenie potrieb po skončení konfliktu (PCNA) a posúdenie potrieb po katastrofách (PDNA), na ktorej sa zúčastnili zamestnanci z ústredia a výkonní zamestnanci z EÚ a OSN.

Odzbrojenie, demobilizácia a reintegrácia a reforma sektora bezpečnosti: Kapacity Africkej únie v oblasti reformy sektora bezpečnosti (SSR) boli posilnené prostredníctvom spoločného projektu, ktorý realizuje EÚ a Úrad OSN pre servisné zabezpečenie projektov (UNOPS). Tri operačné usmernenia SSR boli prediskutované na seminári v Addis Abebe v novembri, na ktorom sa zúčastnili zástupcovia regionálnych hospodárskych spoločenstiev a občianskej spoločnosti.

Na konci sedemročného programovacieho cyklu podľa nariadenia o nástroji stability bolo vykonané externé hodnotenie s cieľom zhodnotiť projektové výsledky zložky pripravenosti na krízy podľa článku 4 ods. 3 nariadenia o nástroji stability za obdobie 2007 – 2013. V hodnotení sa dospelo k záveru, že zložka pripravenosti na krízy v rámci nástroja stability je neodmysliteľným prvkom komplexnej architektúry EÚ pre oblasť mieru, bezpečnosti a rozvoja a mala by sa plne začleniť do tejto štruktúry. Zistilo sa, že táto zložka umožňuje EÚ riešiť konflikty v najširšom zmysle a že jednotlivé projekty skutočne vytvárali alebo posilňovali schopnosť organizácií prispieť k mierotvornému úsiliu a posilniť koncepciu spoločenstva odborníkov. Podporované akcie aj napriek obmedzenému rozpočtu prispeli k plneniu záväzkov EÚ týkajúcich sa žien, mieru a bezpečnosti, mediácie a dialógu. Investície do občianskej spoločnosti na základnej úrovni v 26 konfliktmi postihnutých krajinách/regiónoch pomohli vytvoriť približne 80 projektov zodpovedajúcich podmienkam danej krajiny a umožnili plnenie priorit a zabezpečenie potrieb nielen na úrovni krajiny, ale aj na miestnej úrovni. Zložka pripravenosti na krízy v rámci nástroja stability sa veľmi efektívne využila pri vytváraní strategických partnerstiev, najmä na mnohostrannej úrovni spoločne

s projektmi OSN, a mala významný vplyv na vzťahy EÚ s viacerými špecializovanými agentúrami OSN.

8. ZÁVER

Opatrenia v rámci nástroja stability realizované v roku 2013, ktoré dopĺňali iné akcie EÚ v rámci nástrojov geografického a tematického rozvoja, ako aj humanitárna pomoc a misie SBOP významne prispeli k úsiliu EÚ pomáhať predchádzať konfliktom, reagovať na krízy a zachovať mier. V tomto ohľade široký rozsah zásahov realizovaných v rámci nástroja stability umožnil významné a viditeľné reakcie EÚ v mnohých globálnych krízových situáciách.

Vzhľadom na pokračujúcu politickú nestabilitu a narastajúci počet prírodných katastrof v mnohých oblastiach sveta je nadmieru dôležité pracovať na tom, aby sa dostupné nástroje EÚ nasadzovali efektívnejšie a účinnejšie. V tejto súvislosti EÚ potrebuje zabezpečiť, aby sa opatrenia v rámci nástroja stability uplatňovali ako súčasť celého cyklu predchádzania krízam, reakcie na krízy a mierotvorných opatrení. Nástroj stability poskytol EÚ jedinečnú schopnosť reakcie tým, že v mnohých prípadoch fungoval ako vstupný bod a katalyzátor umožňujúci široký rozsah reakcií EÚ, ktoré spoločne vytvárajú strategický a komplexný prístup EÚ k predchádzaniu konfliktom a reakcii na krízy. Ako sa uvádza v spoločnom oznámení o komplexnom prístupe EÚ, *„Na riešenie základných príčin konfliktu a budovanie mierovej, odolnejšej spoločnosti je nevyhnutná dlhodobá angažovanosť v oblasti budovania mieru a štátu a dlhodobo udržateľný rozvoj. Celkové ciele udržateľného mieru a rozvoja musia byť od začiatku ťažiskom reakcie EÚ a EÚ musí mať takisto dlhodobú víziu svojich krátkodobých záväzkov a opatrení“*¹⁵.

V roku 2014 nástroj stability pripraví cestu pre nový nástroj na podporu stability a mieru (IcSP). Konzultácie týkajúce sa nového nástroja na podporu stability a mieru opätovne potvrdili potrebu, aby EÚ udržala a rozšírila svoje kapacity na zabezpečenie rýchlej a cielenej reakcie na krízové situácie inde vo svete, ako aj na celosvetové a nadregionálne hrozby a nové hrozby (boj proti organizovanej trestnej činnosti; ochrana kritickej infraštruktúry; boj proti terorizmu; zmiernenie chemických, biologických, rádiologických a jadrových rizík). Nový nástroj na podporu stability a mieru takisto opätovne zdôrazní orientáciu na predchádzanie konfliktom, mierotvorbu a pripravenosť na krízy, ako aj poznanie, že skorá reakcia EÚ môže byť často účinným prostriedkom, ktorý umožní predísť eskalácii napätia a jeho následnému prechodu do krízy.

¹⁵ Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu a Rade: Komplexný prístup EÚ k vonkajším konfliktom a krízam. Brusel 11.12.2013, JOIN(2013) 30 final.